

A Társaság

Moldován Béla rajza.

Kirchner Hermann

cs. és kir. altábornagy, a *Hadsegélyző Hivatal* vezetője.

Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai oxállító
divatháza
Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 9.

HUBERT J. E.

GENTRY CLUB

kapható minden nagyobb üzletben

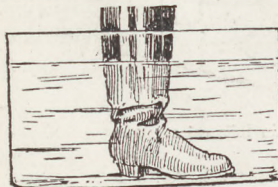
ELSŐ MAGYAR
 PEZSGŐ-GYÁR
POZSONYBAN

Alapított 1825-ben

Rácz Dániel

Budapest,
IV., Rígyó-utca 2.

Nedves lábak

ellen csak úgy védekezhetünk, ha a bakancsot, csizmát a rég bevált izoláló hatású „CAMPOLIN” törvényileg védett vízhatlan bőrkenőccsel kenjük.

Kérjen prospektust az egyedüli gyártója:

Krayer E. és Társa cégtől, Budapest,
V., Váci-ut 34. szám.

Fiókok: V. kerület, Váci-ut 6. szám és IV. kerület, Királyi Pál-utca 20. sz. (Kálvin-tér mellett). — III. kerület, Flórián-tér 18. sz. — Ujpesten: Árpád-ut 40.

Magyar Mosógépgyárművek

r.-t. * Budapest, IX., Dandár-utca 23.

Különleges gyártmányok: Teljes gőzmosódaberendezések, kézi- és erő-üzemre. Herkules teknős kalanderek. Mosógépek. Vasológépek. Centrifugál-
 gépek. Szárítókészülékek. Fertőtlenítők stb., továbbá mozgó gőzmosóda.

Illusztrált prospektusok és tervezetek ingyen. Telefon József 6-41.

„DANDÁR” MINTAGŐZMOSÓDA üzemben, saját gyártelepünkön.

Kardos Rózsi és Juci

fényképészeti műterme

Budapest

IV., Váci-utca 11/b.

LITTKÉ

Casino
for England
Cremant Rosé
Sport

A Társaság

SZÉPIRODALMI ÉS KRITIKAI HETILAP

A PARK-KLUB, AZ URI-KLUB, A GOLF-KLUB, A MAGYAR UNIO-KLUB ÉS A POZSONYI URI-KLUB HIVATALOS LAPJA

FŐSZERKESZTŐ: DOBAY ISTVÁN DR. – TÁRSSZERKESZTŐ: SZÉNÁSY SÁNDOR DR. EGYETEMI MAGÁNTANÁR.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, RITZ-SZÁLLÓ. – TELEFONSZÁM: 60-88.

III. évf.
2-ik szám.

Előfizetési árak: egy évre 18 kor., félévre 10 kor., negyedévre 5 kor. Egyes szám ára 40 fill.

Budapest,
1916 január 13.

A Hadsegélyző Hivatal.

(Ky.) És megrendül a föld és fájdalomban léssen... Ha valamikor, ebben a háboruban beteljesedett a babiloni jövendölés a vén Európa fölött: megrendült 1914-ben a fél világ és születtek fájdalmak, a mikhez foghatókról álma sem volt a békés idők gyermekének. És ebben a nagy viharban, tengernyi szenvedések örvénye fölött második esztendeje él és küzd a magyar virtus a maga igazáért, háromszinü lobogóján az ősi hármás jelszóval: Istenért, királyért és hazáért! És ha nézed ezt a dicsőséges lobogót, meglátod rajta a piros vért, mely annyi honfiszivből öntözi a becsület mezejét, meglátod a remény tiszta zöldjét, mely hitet és erőt ad ujuló küzdelmekre, de szebbnek egyiket sem láthatod a szeretet fehérjénél, mely isteni szózat-
tal hirdeti a maga diadalmas erejét. A szeretet lett a mi fiaink izmos karja mellett a mi védőpajzsunk meg-sokasodott ellenségeinkkel szemben és kedves lett nekünk ez a pajzs, mert a legelső magyar ember adta kezünkbe, megteremtve már a háboru első hónapjában a Hadsegélyző Hivatalt.

Mert e szürke név mögött megtalálsz mindent, a mit a szeretet cselekedni képes a világháboru nagy napjaiban, ide vezet minden, a mit e zivataros idők véres utvesztőjében ember ember segítségére utnak indít. Küzdő katonáink jobb ellátása, az özvegyek, árvák és rokkantak segítése és minden segítség, a mi-nek szüksége eddig fölmerült és a jövőben fölmerülhet, — ime a Hadsegélyző Hivatal programja. Az eredmény számokban ki sem fejezhető. Hiszen csak az egybeözlött szeretetadományokból már eddig is sok millió koronányi érték jutott el eddig vitéz katonáinkhoz, a többi téren pedig mindenütt szünet nélkül való a munka a szeretet nevében.

A hosszura nyuló háboru alatt természetesen mint hivatal is nagy szervezetté fejlődött ez az áldásos intézmény, melynek védőségét Károly István királyi herceg vállalta el, ezzel is dokumentálni óhajtván a magyarság iránt érzett szeretetét. Magasztos irányelvei, melyeket katonás alapossággal és keresztény szeretettel Hazai Samu báró honvédelmi miniszter szabott meg, egyre szélesebb körü munkásságra serkentik mindazokat, a kiknek a Hadsegélyző Hivatal vezetésében és adminisztrációjában részük van. A hivatal élén egy szeretetreméltó generális, a jó lelkéről ismert Kirchner Herman altábornagy áll, sok hozzáértéssel dirigálva a vezetőséget, a gyűjtő- és propaganda-osztályt,

az óriás összegeket kezelő főpénztárt, a kéziratkart és a hivatal egyéb különítményeit.

Külön szervezete a Hadsegélyző Szövetség, melynek szép célja a társadalmat a hadsegítésre céltudatosan szervezni s az előteremtett összegeket az elesett hősök özvegyei és árvái és a háboru rokkantjai javára fordítani. Egy másik népszerű szervezete a Magyar Nők Korona Alapja, mely abból indul ki, hogy ha minden magyar nő csak egy koronát juttat is a jótékony célra, olyan özvegy- és árva-alapot lehet teremteni, mely sok könnyét letörli azoknak, a kik az elesett hősöket siratják.

Jótékony akciói közül a legimpozánsabb a Nemzeti Áldozatkétség Szobrát létesítő s az Augusztalappal együtt működő bizottság, mely közadakozásból ércbe önti a Mátyás-korabeli lovagot örök emlékéül annak, hogy a magyar nemzet nemcsak harctéren, hanem otthon is megtette kötelességét a világtörténet legnagyobb harcában.

Bélyegek, jelvények, emlékérmek, irodalmi, művészeti és egyéb kiadványok tanuskodnak lépten-nyomon arról, hogy a Hadsegélyző Hivatal minden kínálkozó alkalmat megragad a jótékony adakozás népszerűsítésére. Érdeme annál nagyobb, mert okos belátással másfél év áldozatai után könnyűvé akarja tenni az adakozást s úgy kér a társadalomtól, hogy tulságosan meg ne terhelje vele a közönséget, másrészt a legtöbb esetben ellenértéket is kíván nyújtani az adakozóknak.

Kedves lett szívünknek, reménykedő magyar lelkünknek a Hadsegélyző Hivatal. Megismertük, megszerettük és immár nem áldozat, hanem kötelesség, ha támogatjuk. Mert a hálából, a mit áldásos működésével lelkünkben fölkellett, kötelesség fakad és mi, a kik itthon harcoljuk a háborut, hatalmasabb fegyverrel nem szállhatunk sikra Mars ellen, mint a becsületesen teljesített kötelességgel.

A Hadsegélyző Hivatal volt, a mely kezdettől fogva egyként támogatta harcos és szenvedő hadseregét ennek az országnak, neki köszönhetjük, hogy immár két szomorú karácsony hidegét tehattük derüssé, meleggé a szeretet gazdag fényével azok számára, a kik e fény nélkül olyan igen árván maradtak volna. Az ő érdeme jórészt, hogy téveteg lelkünk kétség és remény között egyensúlyt talált és hogy az áldozatkétség ércpáncélként vértézi szívünket minden csüggedés ellen. Ezért a hála csak akkor lehet igaz, ha egyenlő a kötelességérzettel: tüzőn-vízen keresztül támogatni a legelső háboru jótékony intézményt.

Szikrák.

Éjfél. Csend. Az idej Sylvester éjjelén »angyal repült« számtalan szobán át; s amerre — hangtalan szárnyon átsuhan, ott egyszerre csoda történt: a kik bent voltak a szobában, mintha ott sem lettek volna, olyan messze járt a gondolatjuk; a kik pedig távol voltak, mintha mind-mind ott ült volna a régi helyén, annyira elevenen oda képzeltek őket.

Mi, ketten, szótlánul ültünk legkisebb szobánkban. Gondolatom a múltban kalandozott azoknál a vig Sylvester estéknél, melyeket évről-évre, népes baráti körben ünnepeltünk. Ilyenkor már nevetve, évődve vártuk, hogy a kézben tartott órán tizenkettőre álljon a mutató. Most, — ketten töltöttük azt az estét: annyi, de annyi százezer és arányi millió ember van most kint, messze otthonától, és mind nélkülöz, mind szenved, mind vergődik valamiképpen (barát és ellenség egyaránt), hogy nekünk, a kik itthon vagyunk, valahogy jobban esett egészen csöndben üldögélni.

— Hallod? — sugtam. — Valahol ütni kezd egy óra.

— Hallom. Adjon Isten bold...

De, mi ez? Kis szobánk némaságába távoli sivítás hallszik.

Malac?... Az a! Ujévi malac... Vajjon kihez viszik?... Közelit... Hallod?... Folyton azt ismétli, hogy: »Uj, uj, uj...« talán e szokása tette meg hivatásos szerencsejössé?!...

Felpattan az ajtó. Most már nem sivitva, de öntelt röfögéssel szalad be egy kis kövér, rózsaszín bőrű, hófehérre mosdatott mangalica. Egyenesen felém tart, s barátságosan — bár csak úgy sebtiben — dörgöli kis lyukacsos pogácsaorrát ruhámhoz, aztán siet tovább a szoba minden zeg-zugát végigszagolni, végigszemlélni... Nyomában a szakács és még egy népfölkelő, — mint a Munkácsy-utcai hadikórház konyhájának »küldöttsége«...

Ékes szép beszéd, melyre én folyton csak azt ismétlem, hogy »köszönöm, köszönöm«, mert nem oda figyelek, hanem a kis jövevényre, melynek barátságát nagyon vágyom kiérdemelni. Kezdi bökögetni a kezem, mintha a süteményes tál felé terelné. De, ekkor, a szakács, gyakorlott mozdulattal nyalábolja őt fel s indul vele az ajtóhoz.

— Mit akar? — kérdem, rosszat sejtve.

— Viszem levágni... Fent a konyhán már előre elkészítettem mindent...

— No már, kedves barátom, abból ugyan semmi sem lesz!...

A szakács elképed:

— De hisz ez ujévi malac. Arra született, hogy szerencse-pecsenye legyen belőle.

Szerencse-pecsenye?!... Micsoda kannibálabona!... Mintha valami azt sugná nekem, hogy ez a pompás kis állat sokkal, de sokkal több szerencsét fog hozni elevenen, mint hozna sült állapotában.

Mikor magunk maradtunk az új szobatarssal s ő a süteményes tál tartalmát nagy gusztussal csámcsog

gatta, én melléje kuporogtam s csendes meglepődéssel sugtam fülébe:

— Édes kis mangalicám! Te szép és egészséges vagy, azonkívül legalább havan koronát fizettek érte annak a tizedik embernek, a ki utolsó volt mind azok között, a kik a ketrectől a szobáig sorsod felett rendelkezének... Hatvan koronát pedig mai napság egy malacpecsenyéért istenfélő keresztény nem fizethet; sőt: nem is illenék, hogy fizessen, mert az a hatvan korona, rendszerint, vagy nincs meg, vagy más rendeltetése — *legyen*. Aztán meg, te neked életcélod van. Az ám, életcélod, nem pedig holt célod. Tőled egyszerűen bűn volna, ha citrommal a szádban mosolyognád végig a saját torodat. Neked, kis Csámcsi, élned kell, hogy majdan egy magadfajta szép, göndör kis mangalicussal egyesülve, a szerencse-malackák egész légiójával gazdagítsd ezt az alaposan megmalacalanított Magyarországot...

Nem tudom, mi szoritotta rá a régi egyiptomiat, hogy mindenféle állatot — birkát, macskát, ibist és krokodilt — szentként tiszteljenek, de hajlandó volnának elhinni, hogy ezt a kultuszt a hét szűk esztendőnek hetedik éve váltotta ki lelkivilágukban. Mi, — a kik a háborúnak még csak a második évét morzsolgatjuk, — még, természetesen, nagyon messze vagyunk ettől, de, a respektus, a minden hasznos állat iránti respektus rohamosan terjed gondolkodásunkban; és kívánatos is, hogy gyorsan és alaposan tért hódítson »Kárpátoktól az Adriáig!«

Kezdjük az esztendőt lemondással — a szerencsepecsenyéről. Ne a babonában bizzunk, mindig csak a magunk erejében, még ilyen csekélység során is.

Mert ugyan ki tudhatja, meddig tart a háború? Ki tudhatja, mi jó azután? De azt tudhatjuk s vegyük is tudomásul, hogy bármit hoz is a jövő, a visszahelyezkedés folyamata sokkal lassabb, mint a megbontásé. Ugy mondják, a németek úgy készülődnek, mintha még legalább is két esztendei háborúra volna kilátásuk, s ez az előrelátás a titka annak, hogyan lehet megnyerni a háborút — hamarabb.

Ők azt mondják, rendíthetetlen német meggyőződéssel: hogy mi lesz 1916-ban, azt nem tudjuk; hogy véget érjen a háború 1916-ban, azzal sem biztatjuk magunkat; — de hogy rosszabb a mi helyzetünk nem lesz, hogy a mit kivívtunk, abból tőlünk egy fikarcnyit vissza nem vivnek 1916-ban, — az szent bizonyos!...

Igen, te fehér szőrű, rózsaszín fülű szép kis mangalicám! Azzal, hogy nem öltünk meg, torkos babonából, én úgy érzem, hogy mi most, nem csupán az állatvédő egyesületek szellemében jártunk el, de egyszerűen azt tettük, a mit ma minden egyes magyar embernek tenni kellene: bekapcsolódtunk a honvédők sorába. Óh, nagyon jól tudom, hogy a mit ők ott kint tesznek, — az mind csupa nagy hősköltevény, holott a mi mireánk vár, csak megannyi apró, szürke, kétszerkettős füzetkébe illő rubrikázás. Mégis, — ha a míg ők megvédik a hazát a pusztitástól, mi megvédjük azt a pusztulástól: méltók vagyunk, büszkéek vagyunk, ugyanannak a nagy lánchnak a szemecskéi lehetni!

gödel Ri. Sandome

FIAMNAK.

Zengő zenével, zászlós friss csapattal
Te is megindulsz, mint a férfiak.
Hogy lett ez így? Még látlak játszva téged.
Nem is rég volt... Ugy tűnik, csak minap.
Sorsdöntő órán méltónak találtak,
Hogy harcolj küzdő férfiak során.
Tudom, hogy büszkén mész el és nyugodtan, —
Fogjunk kezét hát, ifju katonám!

A te korodban én álmodva jártam
És sejtettem teremő vágyakat.
Emlékeim: egy szalag, egy virágszál —
S megénekeltem rózsás ajkakat.
A te lelked kelő melódiája
Elnémult zengő harci harsonán
S egy nagy valóság alkotó művébe
Te is belényulsz, ifju katonám.

Tudod, hogy fáj a szívem, hogy te elmész.
De hogy menned kell, azt is jól tudom.
A mi fajtánk nem mostan jár először
Gyilkos mezőkön, vérrel nyert uton.
Mikor a kardot büszkén felkötötted,
Szemedből akkor fölillant reám
Szilaj nagy kedve vén verekedőknek —
A fajtájuk vagy, ifju katonám!

Nem is tanítlak, mit kell tenned ott künn,
Erős és ifju lelked súgja meg.
Az Isten adja, hogy megbírd keményen
A testi, lelki szenvedéseket.
Mindnyájan értünk fáztok, éjjeleztok,
Míg békén nyugszunk meleg nyoszolyán...
Bár éjjel sokszor lelkemmel kereslek...
Gondolj rám olykor, ifju katonám.

És ha ebben a véres zivatarban
Találsz egy gyengéd, védtelen szegényt,
Hajolj le hozzá, támogasd, segítsd meg.
Elcsüggedett szívének adj reményt.
Szíved jóságát, lelked tisztaságát
Megóvd e véres, vad napok során.
Ha jót tehetsz, ha gyengéken segíthetsz,
Anyádra gondolj akkor, katonám.

Zengő zenével, zászlós friss csapattal
Eredj tehát, én nem marasztlak itt.
Tízennyolc évig néztem rád reménnyel,
Most elviszed jövőmnek álmait.
A mig te el lész, köd borong előttem
És utat vesztve járok tétován —
Nehéz sorsomnak minden szép reményét
Hozd vissza vigan, ifju katonám!

Hamvas József.

Almásy György grófné és Zichy-Meskó Jakab grófné az északi harctéren látogatást tesznek egy volhyniai kórházban. Az előtérben Hoffmann főtörzsorvos áll. Lukáts Károly huszárhadnagy felvétele.

A KÉZ.

Valahol fenn a gácsországi tájon,
A szántóföld szélén egy kéz hevert.
Goromba kéz. Magyar népfölkelő,
A kit egy gránát füttye földhő' vert.
Az elesettek testét eltemették,
S a közös sir fölé ráfolyt a mész,
De ment tovább a század, ment előre,
S a szántóföld szélén maradt a kéz,
A csonka, véres, barna kéz.

Feküdt a kéz soká, hogy ottfeleddék
És ráborult a sűrű, mély haraszt,
Míg elvonult a hadvész és a földre
Kiballagott egy vén lengyel paraszt;
A vén paraszt lassan kapálni kezdett,
Barázda-sor lett, egy a másra, kész —
S a szántóföld szélén a furcsa munkát
Figyelni kezdte lassacskán a kéz,
A csonka, véres, barna kéz.

Napnyugtakor, hogy félbehagyta dolgát
És hazament a vén lengyel paraszt,
Az elhagyott szántóföld szegletében
Nagy-hirtelen szétvált a mély haraszt
És elkezdett a kéz lassan gurulni,
Míg elmaradt a kész barázda-rész,
S a földre dobott kapát fölemelte
És tovább kezdett kapálni a kéz, —
A csonka, véres, barna kéz,
A kéz...

Emőd Tamás.

A honját vesztett szerb hadsereg menekülése Montenegróban.

Hiteles történet a kisasszony házasságáról.

Irta Pajzs Elemér.

1. Az eső esett, mint a novellák kezdetén rendszeresen. Viktor lovag soktornyú kastélyának cinterméből nézte a vizek játékát. Puha, jóságos bársonypárnán könyökölt az ablakban és mint izgalmas vitézi torna, úgy lekötötte érdeklődését az eső. Nagy, bolondos gyerek volt a lovag, csomó ezüstszállal a kokszzsinű hajában, csomó csodálatos raplival, a melyekből ilyen tökéletes gyűjtemény csak ritkán adatik meg egy embernek. Viktorunk bogaras, elálló füleivel értelmes melódiát csiholt ki a vízcseppek koppanásából és szolgálatkész gitárjával illő kísérő-zenét is szolgáltatott az originális dallamhoz. De hirtelen megszűnt az eső, az üvegen mint ingerkedő buksi fej, pajzánul bevigyorgott a nap, mire Viktor lovag »a krisztusát!« kiáltással, dohogva szögbe akasztotta a gitárt.

— Az idő nagyonnagy viccelő, — mondotta egy kitémött makákó majomnak, a mely körtefahusággal a kezében szerényen gubbasztott a terem kuckójában. A majom nem felelt, nem tudott szegény, mire Viktor lovag a muzeális szobájába lépdelt, a hol legbecsesebb értéként egy gyűjteménypókot őrzött spirituszban. Itt a pókjai között, az aranysárga spiritusz facsaró szagában lecsitult a haragja.

Igaz, egészen elfelejtettem megmondani, hogy harminc kalendárium fogyott el Viktor lovag születése óta.

2. Aranyos fullajtárok jöttek meggyezsin selymekékben, kócsagos kucsmákkal. Mokány, sleppesfarkú lovak táncoltak alattuk, lakkos szép szerszámmal; vágták a földet, csak úgy porzott. Az első fullajtár beléfújt egy hosszú, sima trombitába és miután zekéje szárnyával megtörülte a száját, harsány hangon kiáltotta:

— Simon gróf, Torbágy, Szerecsika és más hét falu birtokosa, Regőke várának ura, meghí udvarába barátsággal, vitézi bajvivó vetélkedésre Margaréta kisasszonyunk kezéért.

Viktor lovag kiállt a balkónra, szertartásosan meghajtotta magát és szólt:

— Üdvezlem uradat.

És lefeküdt aludni egy fehér jegesmedve bőrére. Olyanokat horkolt, hogy hűség, de süket komornyikja is befogta a fülét.

Hogy a nap hajnalban felnyitotta a szemét, Viktor lovag a másik oldalára fordult és mikor megérkezett a vörös este, még mindig horkolt. Másnap reggel költeni próbálták, de a komornyik pofonokat kapott. Kettőt jobbról. Kettőt balról. Mert a nemes lovag egyenes, igazságos ember volt.

3. Simon gróf leánya, a harmattestű Margaréta, a kiről még sok szó lesz, truccolt az édespapájával és mondta: ha ő huszonhárom éves is, azért ő jó kis lány és világért sem engedi, hogy a daljás büszkeség levették érte vérüket folyassák. Ez a jószívűség úgy látszik nem tetszett az édespapának, mert a kezével tornászó mozdulatokat tett, a melyektől Margaréta arca piros lett, mint egy érett biboros eperszem.

De mert a legórjásabb zivatar után is kiderül az ég, a grófi udvar egyensúlya is helyrebillent. Simon gróf kitornászta magát, azt mondta: »no jó« és engedett.

Margaréta felszárította a szeme alól a könnyapatakot és mondta:

— Majd a levették elvonulnak előttem, egy ág liliom lesz a kezemben és a kinék az arcát megsimogatom a liliomággal, az lesz a hitvesem.

Simon gróf olyat sóhajtott, mint egy vén asszony.

4. A zselléreket cifra maskarába bujtatták, ki kék ruhát kapott, ki zöldet, ki lángvöröset és sok csattot és köves forgót és szivárványos pántlikát, mert — haj!

A doberdói fensikon: Az előtérben Szmrecsányi György orsz. képviselő, a vörös kereszt főmegbízottja és Bánlaky Adorján százados. Bernátovits Pál táb. lelkész felv.

— gazdag volt Simon gróf és nem tudta mit kezdjen a töméntelen arannyal.

A sok cifra ruha falat állt az udvar szélein. A fegyveres vitézek csillogó szuronyai a bő szinpompát még gazdagabbá tették.

Megperdültek a dobok, fölharsantak a trombiták, így kezdődött a felvonulás. Margaréta skófiomos ruhába öltözve, párnás selyemszékben ült a tornácon. Egyenként jöttek a daliák, lecsatolták a kardjukat és hajbókoltak előtte. Margaréta szája mosolyos volt, kíváncsiskodva ívelte a szemét az új érkezőre, de fanyalagva el is kapta mingyárt.

Ilyeneket mondott:

- Nem kellesz.
- Gyerek vagy még.
- Te meg öreg ember.
- Tüskés az arcod.
- Juj de csúf vagy.

Brajkovicsnak, egy gazdag lengyel bárónak pláne ezt mondta:

— Eredj a pokolba!

Pedig a nemes lengyel kerek hatszáz esztendőre tudta visszavezetni a családfáját.

A lovagok fogytak, de a lilimág még senki arcát sem simogatta. Viktor lovag, maradt utolsónak. Mindenki szeme rajta függött. Ő maga is izgatott volt, darabokban ugrált a hus az arcán, de méltóságát nem veszítette el; bátran tekintett a kisasszony szemébe. Két hosszú esztendő rejtett bánata, reménytelen epekedése bujt meg az arcán, mikor a selyemszék előtt megállott.

Margaréta végigmustrálta a sisakja forgójától a lábujja páncéljáig. A lovag félösen megborzongott, mikor a meleg szőke szemek futkosását érezte magán. Homályos, ködös szeme a lilimágon nyugodott, de ez

csak nem mozdult feléje. Kis idő múlva a kisasszony piciny ajka fölhasadt, mint a friss bimbó és szólt:

— Legkülömb vagy Viktor lovag, nesze a keztyüm, megcsókolhatod, de a feleséged nem lehetek, mert csupa csont vagy, ösztövé én hozzá. Igyál sok tejet, Viktor lovag és ha nem zörögnek a csontjaid, mutasd magad mához esztendőre.

Estére táncos vigasságot rendeztenek, kockajátékok játszottak és finom fekete borokat ittak. A bor nehéz volt, mint az olaj és a lovagok feje tőle még nehezebb lön. Dévajkodni nincs kedvük a kudarc miatt és könnyult orral megy kiki hajnalban haza.

Csak Viktor lovag tartotta egyenesen a gerincét. A szemében gyújtó veres lángok égtek és az arcára gögös büszkeségrózsák rajzolódtak.

5. Másnapra kelve, Viktor lovag gyönyörű majolika köcsögöket vásárolt. És itta a szép fehér tejet köcsögszámra. Előbb keserű fintorokkal, később közömbösen, utóbb kedvvel, jóízűen. Külömben is jól megválogatta, hogy mit eszik. Friss fiatal zöldfőzelék mindennapos volt asztalán, vajaszsemlyét, lágytojást rengeteget fogyasztott, hiszen forog az idő kereke!

Az idő kereke tényleg forgott és Viktor lovag súlyban egyre gyarapodék. Finoman ivelt toka nőtt az álla alá, lába, karja oszloposra dagadtak. Ha a mellére ütött, visszhangzott, mint a tihanyi ekhó. Mire lejárt az esztendő terminus, a két szeme valóságos bujcskát játszott a mély húsgödrökben és a sok zsírtól úgy szuszogott, mint egy fujtató.

Mint triumfáló római hadvezér vonult be Regőke várába és győztesen mondta Margarétának:

— Kisasszonyom! nyolc köcsög tejet ittam érted minden nap. Jőjj, add ide a kezéd; boldogság lesz az életünk...

A kisasszony elefántcsont-homloka elborult:

— Juj . . . te túlkövé vagy, Viktor lovag . . . juj . . . te nagyon izzadsz . . . nem így gondoltam én. Mégis szebb voltál soványan . . .

Megszédült Viktor lovag, mintha ringlispilen ült volna. Mint örült motolla úgy ketyegett a szive. A lábujából irdatlan csipkés keszkenőt ráncigált elő és szorgos igyekezettel törölte a vizeket a homlokáról.

— Igazad van, kisasszonyom tényleg izzadok . . . de ha parancsolod és hiszed, hogy jobban tetszem soványan . . . én lefogyok . . .

— Igen, igen, fogyjál le és mutasd magad mához esztendőre.

Margaréta csókra nyujtotta a kezét, de a lovag — pedig biborszínű lett az erölködéstől, nem tudott lehajolni.

— Disznókövé vagy — szólt tréfásan Margaréta.

6. — Kelkáposztát ettem érte — szuszogta a nemes lovag, — hisz laltam magam csak azért, hogy újra le kelljen fogynom. Ó Margaréta, kegyetlen urnóm! — de kibántál velem!

Az e fajta lírai ellágyulásokat szerfelett kedvelte Viktor lovag és most a szerelmi kudarc után igazándi volt a játék.

— Egy esztendő — sóhajtotta. És kis vártatva utánatette: — Tizenkét hónap.

Ennyi ideig kell éheznie a szépséges Margaréta szerelméért. De szívesen szenved, szívesen vár, mert olyan kincs csillog rá, a milyennel kivülről senki se dicsekedhetik. Ilyen karok közt elkárhozni nem pokol, de menyország.

Hasonlóan virágosakat gondolt a nemes lovag, de az édes romantikából hamar kizökkentette a szomorú próza.

— Hozzá kell látnom a soványodáshoz, — medítált. Kóklereket, kirurgusokat, kiromantistákat hozatott, hogy szelidítsék a szerelmi bánat terhét és hogy avatott, bölcs tanácsokkal lássák el, miképpen soványodjék le legkönnyebben.

Reggelre kenőasszonyok jöttek, a kik növényi nedvekkel, keserű olajokkal dömöckölték. A lovag jajgatott, toporzékolt és — ha sohasem volt jóban az istenekkel — most egyenesen szidta őket. De szenvedett türelmesen. És szulzókat kapott nehéz öntött vasból, emelgőzött velük, míg kilógott a nyelve. És testgyakorlatokat végzett, mint a kisgyerekek az iskolában. Kalimpált a kezével le-föl, le-föl, hajlongatta a nyakát, mint egy porcellán játékcscsi, és guggolt, guggolt, míg föl nem bukott.

Amint multak a hetek és hónapok, az idő múlásával az eredmény is szépült. És hogy az esztendő lepergett, a pocakos lovag már csak emlékezetben volt meg és egy kódex földőlapján, a hová egy kósza barát pár sárga aranyért rápingálta.

Lebukott fővel, kétrét görnyedve, ijesztősoványan lovagolt be Regőke várának kapuján, de legényes lánokkal a szemében.

— Nézd kisasszonyom felkopott érted az állam . . . csupa bőjtnapokat napoltam . . . Gyere fogd meg a kezem . . .

Csakugyan számalmasan siralmas volt a nemes lovag. Az arca beesett, a csontjai kiugrók, a szeme gyűrűs, a bőre sárga. A nehéz soványító kúra alaposan elbánt vele.

Margaréta megijedt, mikor meglátta.

— Szeretlek nemes lovag, szeretném a szivem a tenyeremre fektetni, hogy megmutassam; hogy lásd . . . De hidd meg nem illünk egymáshoz . . . ijesztő vagy . . . olyan sovány, mint egy csontváz . . . Nem így gondoltam . . . Szebb voltál kövéren.

Viktor lovag arca fehér lett mint a frissen meszelt fal, megroggyant a térde és eszméletlenül végigvágódott a pallón.

Mikor magához tért, mennyezetes ágyban feküdt és selymes puha kacsók babusgatták az arcát.

— Hizzál, gyönyörű lovagom . . . sokkal szebb vagy kövéren . . . hizzál . . . tiéd a kezem mához esztendőre — suttogetta egy szép zenéjű hang, a Margaréta hangja. Aztán megcsókolta valaki a homlokát. A csók enyhe volt és finom, mint a nyáresti szél. A Margaréta adta.

7. Ez a kedves édes csók adott Viktor loagnak erőt és lelkesedést a hizáshoz. Ez a bűvös, gyönyörű csók biztatta a nyolcadik köcsög tej után, hogy a kilencediket is megigya.

Három hónap múlva szűk volt minden inge. Gömbölyűbb lett, mint valaha. A hova lépett, döngött alatta a föld. A nyaka kövér volt mint a hordó és a lábait már nem is lehetett semmihez hasonlítani. És mikor így, kihizottan megnézte magát a tükörben és a Margaréta kisasszony filigrán véznaságára gondolt, ráeszmélt, hogy ez az ő házasságuk megelegetett és arányos nem lehet soha.

— Unom már az ügyet — mondta.

A szerelmi lángok kihunytak. A sok tej megpolgáriásította a lelki berendezését.

Aludt egy jót. Reggel felkelt, megborotválkozott frissen és elvett egy nagydimenzióju cirkuszi birközönőt.

8. Ez ugyanazon napon történt, mikor Margaréta kisasszony megszökött Regőke várából egy költővel. A költő nem volt gömbölyű, a milyennek Viktor lovagot szerette volna.

Sőt ellenkezőleg. A költő göthös volt és olyan sovány, mint egy ceruza.

Minden költő ilyen.

A KÖLTŐ IMÁJA.

— Jungnickel Miksa költeménye. —

A fiatal meseköltő 1915. évi október hóban a Vilna melletti harcoiban 26 éves korában hősi halált halt.

*Ne töröld le a tarka ivet,
Mely utaimat beszeli.
Ne rontsad meg a koldus-vonóm,
Mely lépteim hűn követi.
S ne tedd az én mese-tollamat
Soha fáradttá, bús beteggé,
Add, hogy a Hold ezüstvilága
Kis kamrám ablakát bejárja.
S önts az én kalamárisomba
Még barátsággal sok fényt, világot,
Adj derűt, sok színes virágot,
Kedves, jóságos Istenem!
És ne engedj éhen vesznem!*

Wlassics Tibor

APOILLO

a ROYAL-SZÁLLÓ épületében
az előkelő társaság mozgóképszínháza.

Malonyay Dezső.

Erről a lapról Malonyay Dezső néz szembe az olvasóval, — a milyennek Márton Ferenc rajzolta. Most katonaruha van ő rajta is — honvédhuszár hadnagy, ma már főhadnagy — de mi az író lássuk benne. Élénk és mégis szelid szempár az, mely felénk tekint, kissé meglepetten, kissé elmélyedve, annak az embernek a tekintetével, kinek örök elcsodálkozás él lelkében, s nem a vágyakozás, hogy őt csodálják. Az a szempár, mióta látásra nyílt, színbén, formában s tartalmában szépet kereste, tükrén nem hatolt át a rut, még az sem, a mi közönséges. Van valami fölényes ebben a nézésben. Márton Ferenc jól látta meg: nem az önteltség kifejeződése ez, de a képesség: elsiklani, fölötte nézni el mindennek, a mi ártalmára lehet egy gyötrődő gonddal, rengeteg tanulással, a maga emésztésével, izléssel és tudatossággal kifejlesztett lelki harmóniának.

A rajz kiváló. S az alkalom, melyből erre a lapra került? ... Ezt a kérdést talán föl sem veti az olvasó, nem érezvén azt helyénvalónak sem a kép alkotójával, sem a kép tárgyával szemben. Végre is Márton Ferenc rajzát közölni mindenkor időszerű, nekünk pedig, a kik a magyar irodalomnak igazán magyar céljait szolgáljuk, nem szükséges mentegetőznünk, talán még magyarázatát sem szükséges adnunk, ha megemlékezünk legmagyarabb íróink egyikéről: Malonyay Dezsőről. Az alkalom ezuttal mégis megvan: Malonyay Dezsőt a minap tagjának választotta a Petőfi-Társaság, mintegy a beismerés restelkedő mosolyával törvényesítve a viszonyt, melyet mindenki törvényesnek gondolt már régen. Ugy tudjuk, Malonyay nem jelentkezett ezért a tisztességért, nem kereste, nem járt utána, s hogy mégis az elsők között érkezett az

írók olympusi versengésén, ez mutatja, hogy megválasztása mennyire megérett, sokak szerint szinte túlérett gyümölcse az ő termésben oly dús írói munkásságának.

Nézzük csak, Malonyay micsoda irodalmi jusson, mely írói pedigrével lép a Petőfi-Társaságba?

Vegyük csak könyveit, megjelenésük sorrendjében, a mint ez előtt huszonöt évvel, 1890-ben kezdőd-

nek: *Pipacsok*, elbeszélések; *Tanulmányfejek*, elbeszélések; *Vörösmarty drámái* irodalomtörténeti tanulmány; *A francia encyklopédisták*, irodalomtörténeti tanulmány; *Agyáva*, regény; *Az utolsó*, regény három kötetben; *Nilus országa*, utelírás; *Tavaszi románc*, elbeszélés; *Munkácsy Mihály élete és munkái*, művész-monográfia; *Vergődés*, elbeszélések; *Judith könyve*, elbeszélések; *Az ordító tanyán*, elbeszélések; *Félemberek*, színmű három felvonásban, először játszották a Nemzeti Színházban 1900-ban; *Az a számár Domokos, meg a másik*, regény; *Istár*, az ókori képfaragás Istár, Afrodité és Vénusz köré csoportosított története, kapcsolatban az ókori képfaragás történetével; *A tartodi medvehajtás*, regény; *A föld*, szindarab három felvonásban, Kemechey Jenővel, először játszották a Nemzeti Színházban 1902-ben; *Katóka kegyelmes asszony*, színjáték három felvonásban, először játszották a Vígyszínházban 1904-ben; *Senki lánya*, szindarab négy felvonásban; *Elnémult harangok*, színjáték három felvonásban, Rákosi Viktorral, először játszották a Nemzeti Színházban 1905-ben; *A magyar képirás uttörői*, művész-monográfiák; *Az ifjú*, elbeszélések; *Mednyánszky*, művész-monográfia; *A fiatalok*, művész-monográfiák; *Csáknemzettség*, regény; *A magyar nép művészete*, hét kötetben, első kötet 1907-ben jelent meg, ötödik sajtó alatt; *Estebán*

Malonyay Dezső

szony, elbeszélések; *Katóka kegyelmes asszony*, színjáték három felvonásban, először játszották a Vígyszínházban 1904-ben; *Senki lánya*, szindarab négy felvonásban; *Elnémult harangok*, színjáték három felvonásban, Rákosi Viktorral, először játszották a Nemzeti Színházban 1905-ben; *A magyar képirás uttörői*, művész-monográfiák; *Az ifjú*, elbeszélések; *Mednyánszky*, művész-monográfia; *A fiatalok*, művész-monográfiák; *Csáknemzettség*, regény; *A magyar nép művészete*, hét kötetben, első kötet 1907-ben jelent meg, ötödik sajtó alatt; *Estebán*

álma, elbeszélések; *Az öreg méltósága*, elbeszélések; *Szinyey Merse Pál*, művész-monográfia; *Munkácsy Mihály*, művész-monográfia, két kötetben; *Polgártársak*, elbeszélések; *Rodostoba*, regény; *Az akt*, művészi tanulmány; *A virtus*, regény; sajtó alá rendezve: *A baracskai ember*, elbeszélések; *Bolyongás*, két kötetben (Keleten és az Océán partján; Itthon); *Mind szerelemről*, elbeszélések két kötetben; *Felebarátaink* elbeszélések két kötetben.

Elég sulyos irodalmi podgyász!

Az alkalom kecsegtet, de az alkalommal való visszaélés gondolata riaszt el bennünket attól, hogy ezt a tömegében is tiszteltremélt munkásságot részleteiben méltassuk és katedráról magyarazzuk regények, szinművek, novellák alakjait, melyek az élet nedvétől duzzadtan élnek, benne élnek mindazok tudatában, a kik megismerkedtek velük és mindenkorra szívesen látott vendégei maradnak a magyar közönség irodalmi életének; sokkal épebb és egészségesebb alkotásai Malonyay mesélőkédvénék és jellemző erejének, semhogy szükség volna őket időnként életre locsolni. A mit pedig a magyar művészetért tett fanatikus buzgalmában, egyképpen rajongó szeretetében fajtánknak és a művészetnek: azt épp oly kevésbé lehet néhány sorban méltatni, mint a hogy nem méregethetjük lattal a bérceket.

Csodálatos körforgás az övé! Miután végigtanulmányozta a kulturák multját, megnézett a maga szemével eredetileg lehetőleg mindent, a mit látni érdemes, megtanult annyit, a mennyit a megismerésre szomjuhozó emberi fizikum csak elbir, s miután Párisban s a Nyugat metropolisaiban évekig élve, élt is igazán, s miután magába fogadta a század fejlettségének minden ragyogását, művészi finomságait és kifinomodottságát, miután megismerkedett Firenzében, Rómában és Athénben a klasszikus multtal, magába szívta Keleten az érintetlen természet poézisét s a lelke a Szentföldön megtölt a bibliás idők emlékével és zsolozsmás hangulatával, a mikor, mint Heine mondja, megélvezte már az életnek minden illatát, — akkor visszatér oda, honnan pályája kiindult, visszatér, hogy mindamazoknál megnyugtatóbbat, nekivalóbbat és lelkéhezszólóbbat keressen: visszatér haza, a magyar faluba. Itt látjuk viszont, a mint feledve Páris s a legendás Keletet, annak az embernek a boldogságával, hitével és fűrgességével lesi a faragó pásztor kezelendülését, — a ki magára talált. Ez ő, Malonyay Dezső, — itt kell megismerni, itt lehet ráismerni, a mint a kincskereső olthatatlan vágyakozásával bujja a falut, magyar szívében sajtó fájdalommal, hogy mind a tömérdek ragyogást, a mit ő itt megtalál, a mi benne el-

homályosít minden egyebet, nem szórhatja világgá, nem kiálthatja tul országhatárokon és tengereken. Hét kötetet töltött meg eddig a magyar nép művészetének gyöngyeivel, hét hatalmas kötetet, melyek mindegyike pompa és virágzás, elpusztíthatatlan becsü fajmagyar kultüremlék. Egy makacs és erős magyar fejben, egy magyar lélek és szív kohójában így lett magyar érték idehaza mindabból, a mit ő a nagy világban, a mit idegenben látott és megcsodált

A miénk, — mert magyar. Irjanak bár kötetet róla, a tanulmány, az analízis végeredménye, veleje csak ez lehet. Magyar a kedve, bánata, szava és írása, regényeinek, szindarabjainak és elbeszéléseinek minden alakja magyar, ha egy akácfát leir, az sem nőhetett, csak magyar talajból. Szóljunk arról, hogy ez mit jelent? ... Szóljunk róla, éppen ma, a mikor magyarnak lenni már osztatlanul tisztesség és a mikor félvilág csodálja a magyar tüzek lobogását? ... Kérkedés volna csak. Egyet mégis! A világháborúval, annyi már kiforrott és elfogadott érték pusztulásával a magyar értékek nem apadtak el. Ezek úgy ömöltek belé a nagy háboru tengerébe, mint a Missisipi a Hét tóba, a miből lennebb ismét kikerül, árjaiban még jobban meggyarapodva, elsodróbban.

Fölöslegesen és kérkedő módon ne pazaroljunk szavakat, de azt szögezzük le, hogy Malonyay Dezső az volt már akkor is, a mikor a világ még nem fedezett föl bennünket a magunk számára s a mikor még sokkal kevesebben voltunk, kik szerettük és értéke szerint becsültük a magyar népet és mindent, a mi hozzá tartozik. Malonyay Dezső most nemcsak az örömben osztozik, azon, hogy végre lángra gyulhattak a magyar erők, de volt idő, a mikor át szenvedte a gyötrő fájdalmat is, mit heverő értékek láttára érezünk. Jegyezzük föl az ő nevét, és nevét a hozzá hasonlóknak, a kiket még a háboru előtti időkből ismerünk egy érzés, egy rajongás, egy sóvárgó fanatizmus honfoglalóinak. Ugy sejtjük, mihamarabb

tömegével lesznek, kik e tisztességért nagyon hangosan fognak jelentkezni.

A Petőfi-Társaság valóban a legnemesebb magyar materiából választott, a mikor Malonyay Dezsőt tagjai sorába iktatta. Az ő mesemondó lelke tengerszeme a szépnek, mély és titkos, ragyogó és örök és Malonyay Dezső nevét a nemzeti génusz koszorúval fogja övezni késő korok számára is. Bizonytal azok közül való ő, — és ez többet ér minden kritikánál és kiténtetésnél — a kik csendes magányosságukban tiszta meglegedéssel gondolhatják el: Non omnis moriar ... n. s.

Gőrgy Károly 13-as huszárfőhadnagy, a bronz és az ezüst katonai érdemrend tulajdonosa. Hősi halált halt az északi harctéren.

Hadizsákmány.

Irta Dessewffy Berta.

A német hadseregnek Brüsszelbe való diadalmas bevonulása után, von Ehrich tábornok elfoglalta a számára kijelölt lakást.

A Rue Royale egyik ódon palotája volt az, a legmodernebb igényeknek is teljesen megfelelő kényelemmel. A szobák lakályosságából következően, lakói alkalmasint csak az utolsó percben szánták rá magukat a menekülésre. Egyetlen butordarab, gobelin vagy kép sem hiányzott helyéről s a kristályvázák boglyas-fejű krizantémjei még frissek és üdéek voltak.

A marcona kinézésű öreg ur homlokán mélyebb barázdát szántottak a ráncok, a mint bucsuzóul még oda fordult szárnysegédjéhez:

— Azután kérem, legyen gondja, hogy napi-parancsomat a legszigorubbán betartsák. Ismétlem: senki semmihez se merjen nyulni.

Von Ehrich tábornok magára maradt. Egy tekintet elég volt, hogy meglássa, miszerint ez a szalón nem alkalmas neki munkára. A szomszédos könyvtár-szobába nagy asztalt tétetett térképei és irományai számára s oda vonult át.

Körülbelül egy hete voltak itt. Összes ideje részint az íróasztala mellett töltött munkában, részint csapatszemle és egyéb intézkedések közepette telt el.

Egy délután munkája végeztével szárnysegéde kíséretében a városba készült. Indulás előtt íróasztalán még némi rendeznivalója akadt. Barátságosan, minden hivatalos feszesség nélkül szólt oda parancsörtisztjének:

— Foglaljon helyet a szalónban és gyujtson rá, a míg jövök, azután együtt mehetünk.

A fiatal főhadnagy pedig ezalatt érdeklődéssel nézett körül az idegen szalón családi képein. Egyszerre csak megcsendült egy meleg, ércharangszerű hang, mely lágyan, simogatóan olvadt bele a környezetbe. A fiatalember a hang felé fordult. Hatalmas márványkandallón antik óra állott. Pompás műremek volt, mely nem sok gondot okozott tulajdonosának; évente egyszer kellett csak felhuzni s még a hónapokat és napokat is hiven jelezte.

Mindazonáltal nem ez kötötte le olyan hosszasan a főhadnagy figyelmét. Az óra mellett művészi keretben kis akvarell állott. A kép egy feltűnő szépségű fiatal nőt ábrázolt. Hőfehér arcából mély tekintetű fekete szemek sugárizottak és észbontó ellentétképpen selymes aranyhaj árnyékolta a magas homlokot. Tekintetében végtelen szomorúság tükröződött.

A fiatalember annyira elmerült e kép nézésében, hogy észre sem vette a belépő tábornokot.

— Bizonyosan valami szép leányt, vagy asszonyt fedezett föl, — egy rejtett szépséget — évődött az öreg ur — hadd lássam, érdemes-e megnézni? — szólt és odalépett a kandallóhoz.

A kép alatt évszám és név állott:

»Stefanie 1895. — Venise.«

Az évődő mosoly hirtelen eltűnt arcáról. Mintha elkomorolyodott volna; majd közönyös hangon mondta: »Mehetünk«.

Séta alatt a főhadnagynak feltűnt a különben bezedes öreg ur szokatlan hallgatagsága...

Von Ehrich tábornokot rendkívül szertették katonái. A darabos, kemény, igazi katonás külső alatt melegen érző, asszonyosan jó, gyöngéd és végtelenül becsületos szív dobogott.

Ma este a szokottnál hamarabb végezte esti sétáját s mikor hazatért, nem a könyvtárba vonult vissza, hanem a szalónba ment. Ideges sietséggel közeledett az akvarellhez. Hosszasan elnézte a fiatal alakot, azután lassan lehunyta pilláit, kezét homlokára szoritotta, mintha egy az emlékében halaványan kibontakozni kezdő képet akarna lelke elé idézni s mikor újból felnyitotta fáradt szemét, két nehéz könnycsepp pergett alá az arcán.

Az emlékezés Isten-asszonya varázsvesszejével érintette meg a lelkét, hogy ifjuságának legszentebb, — régen eltemetett álmát támassza életre és e varázsütésre kilépett keretéből a bájos alak. A szoba falai szétfoslottak a semmibe s Velence tarka szinpompája, a lagunák vizén tovasikló napsugár, a Canale Grande csipkézetes márványpalotái, a Márkus-tér galambjaival, végül a Campo Santo mintegy kaleido-

szkopon át nézve gyors egymásutánban vonult el az öreg tábornok lelki szemei előtt és minden egyes kép központjában az akvarellen ábrázolt ragyogó szépségű teremtes állott.

Husz év előtt történt. Von Erich kapitány szabad-ságra Velencébe utazott.

Egy reggel gondolába ült, hogy kimenjen a Campo Santoba, a híres Papadopoli siremléket megnézni. Csodálattal bámulta a feltámadást hirdető angyal művészi ihlettől alkotott szobrát, mikor egyszerre észrevette, hogy egy közeli siremlék lábánál fekete ruhás nő térdel s bár arca volt borulva, alakja az igazi bánatnak megtestesülését mutatta:

Sietve hagyta el a temetőt, nehogy fájdalmában zavarja e nőt.

Uher felv.
Dessewffy Berta, a kinek „Elbeszélések“ című novellás kötete a karácsonyi könyvpiacon jelent meg. A könyvből rövidesen már a második kiadás van sajtó alatt.

Hazamenet a gondolieri kérdőre vonta :

— Láta a bús asszonyt, Signor?

— Az édesatyjával és kis fiával a Danielliben laknak, — belgák — magyarázta. A szép asszonynak tavaly váratlanul meghalt itt a férje. Azóta haza sem ment, hanem az apja jött le hozzá. Ő maga mindennap kijár a temetőbe és még senki sem látta azóta mosolyogni, pedig előbb olyan volt, mint a napsugár — Signor.

Ettől a naptól fogva a kapitány mindennap látta őket. Megtudta, hogy az öreg ur Van den Eckhaut Hubert s az asszony özvegy báró Baeyens Stefanie.

A kapitány néhány nap múlva átköltözött a Daniellibe. A »bús asszony« rabul ejtette a lelkét. Árnyképe lett, s hogy minél gyakrabban láthassa, ő is mindennap kijárt a temetőbe egy másik sirhoz, hogy ne legyen feltűnő a magaviselete.

Egy napon aztán a véletlen kezére játszott, egy barátjával találkozott, ki Ostendéből jól ismerte báró Baeyenséket s ez bemutatta őt.

Lassan-lassan meghitt barátság fejlődött ki közöttük.

Egy este Muranóból voltak hazatérőben. Hallgaton ültek a gondolában, mikor a kis fiu megszólalt.

— Bácsi kérem, mondjon egy mesét.

A kapitány pillanatig elgondolkozott, azután így kezdte :

— Volt egyszer, hol nem volt egy fiatal lányka. Ez a kis leány sokat hallott beszélni a boldogságról, de mivel még nem ösmerte, elindult a keresésére. Ment, mendegélt, míg egy csodálatosan szép mesebeli kerthez ért. Mivel a kapu nyitva volt, belépett. — Elámult a sok tarka virágon, de különösen egy nyerte meg a tetszését. Szépsége teljes pompájában égővörös rózsatő diszlett a kert közepén. Odament és felsóhajtott :

— Istenem, ha ez a virág az enyém lehetne !

Sóhajtását meghallotta egy őszszakállu öreg ember, a ki éppen arra sétált. Odalépett a kis leányhoz :

— Én az Élet vagyok, ez a virág pedig a Boldogság virága, vidd el, néked adom, de gondod legyen rá, hogy el ne hervadjon.

A leányka ujjongva vitte haza kincsét. Elültette kis kertjében és a Boldogság virága mindig szebb és pompásabb lett.

Elmult a nyár, — az ősz letarolta kertjének legszebb virágait; de a többi nem bánta, mert a Boldogság virága még mindig friss és pompás volt.

Mikor az ősz is elvégezte munkáját, pihenni tért. Utódja nem sokáig késett, fehér lepelbe burkolódzva, beköszöntött a tél s mikor fagyos keze megérintette a Boldogság virágát, a leányka kétségbeesve vette észre, hogy ez a virág is, melyet ő hervadhatatlannak gondolt, elhullatta szirmait.

Nem tudott megvigasztalódni, még akkor sem, mikor új tavasz, új nyár jött, mert azt hitte, hogy a Boldogság rózsatővéen csak egyszer nyilhat virág.

Az Élet egy napon elébe állt és így szólt :

— A rét tele van új virágokkal, az erdő új lombokkal s te még mindig az ősz hervadt leveleit látod. Nézd a Boldogság rózsatővéen új rügy fakad.

A lányka elmélázva nézett maga elé és nem akarta meglátni új rügy fakadását . . .

A mese véget ért, a gyermek csodálkozva bámult a bácsira, ő más mesét várt.

Az asszony pedig elgondolkozva, bús lemondással szólt :

A leány hűséget esküdött virágjának és nem fogja soha meglátni tudni a fakadó rügyet.

Hazaértek. A kapitány összeroskadni érezte a lelkét.

Elbucusztak és ő eltökélte magában, hogy nem lesz gyengébb egy asszonynál. Ha Stefanie egy halott

emlékéhez ily hű tud maradni, ő is megőrzi Stefanie emlékét és nem nőszül soha ! . . .

Az óra ütése zavarta fel gondolataiból a tábornokot. Végigsimitotta homlokát, mintha szabadulni akarna ez emlékektől, azután idegesen állt fel helyéről :

— Eh mit, — a mult maradjon a multé, — a jelen a kötelességé.

Mint a csinyen rajtakapott gyermek, lelkiösmerete előtt pirulva ment íróasztalához.

Alig, hogy dolgozni kezdett, kopogtattak az ajtaján. Távirat érkezett. A legfelsőbb hadvezetőség elrendelte a parancsnoksága alá tartozó csapatok hajnalban való továbbindulását.

Megtette a szükséges intézkedéseket, csomagoltott, végre maga is lepihent. Csodálatosképpen a különben kitűnő álmu öreg ur egész éjjel le sem hunyta szemét.

Hajnalban, mikor már minden csomagját levitték s parancsörtisztjét is előre küldte, átment a szalónba, hogy még egy bucsupillantást vessen a képre.

Ekkor valami öntudatlan, akarata feletti erőttől indítatva, megragadta a kis akvarellt és bár megcsendült fülében napiparancsa, »senki semmihez se merjen nyulni« — reszkető kezekkel zsebébe csuszta a képet, azután gyors léptekkel, — mintha futna valami elől, — elhagyta a palotát, hogy megifjodott lélekkel, meleg szívében új erővel álljon hős dandára élére, hazájának imádott zászlaja alá.

Jesszóffy Zsuzsanna

A délnyugati harctérről : Katonazene a front mögött.

Bernátovits Pál táb. lelkész felv.

Heidelbergi diákok.

HEIDELBERG.

Irta Dobay István.

Egy hónappal a világháború kitörése előtt Németország egyik legszebb városában, a kanyargó Neckar partján elterülő ősi Heidelbergben jártam. Természetesen az egyetemi élet érdekelt leginkább ebben a tipikusan kedves diákfészekben, magam is csak akkor tudtam meg azonban, hogy a világhírű egyetem székhelyén van a németek egyik legiőbb középiskolája is, melyben a tételes tudományokban való oktatás mellett a legkitűnőbb és legmodernebb nevelésben részesülnek a növendékek. Holzberg dr. felsőbb tanintézete ez a kiváló iskola, a melyet *Heidelberg-Colleg* név alatt ismernek a németek és a melynek hire-neve közel három évtizedes eredménydus működés után ma már tulszárnyal az ország határain.

Az 1887. esztendő óta, a mikor a Heidelberg-Colleg-et megnyitották, sok ezer növendéke volt ennek a jeles intézetnek és márványba vésve sok híres emberré lett német és külföldi tanítványának nevét őrzi falai között. A kollégium ott emelkedik az erdőborított Heidelberg déli lábánál a város legszebb részében, szemközt a világhíres régi várkastéllyal, hatalmas kert közepén, tiszta, szélmentes levegőben, gyümölcsfákkal körülvéve. Négy hatalmas épülete: az iskolaház, az ugynevett új ház, a szeniorok háza és a Bergfried-villa külön nagy kertjével, valamint a tágas játszótér szolgálgják az intézet céljait.

Volt alkalmam beszélni az intézet vezetőembereivel, a kiktől sok érdekes dolgot tudtam meg a Heidelberg-Colleg-et illetően.

Az intézet célja a lélek és test arányos fejlesztése. A növendékeket az egyes osztályokban kiváló tanerők vezetése alatt úgy csoportosítják, hogy minden egyes tanulóval egyenkint a legminuciózussabb figyelemmel foglalkozhatik a tanár. A nevelés munkája megszakítás nélkül való, mert nincs órája a napnak, a mikor a növendékek fölügyelet nélkül volnának. A különféle sportok örömei mellett a kisebbeket játékok, a nagyobbakat gondosan válogatott könyvtár szórakoztatja, nem kisebb gond fordítatván a lelkiekre is.

Most, a mikor az eddiginél is szorosabb kapcsolat fűz bennünket német szövetségeseinkhez, a sok szépet ígérő jövő perspektívájában semmi sem ajánlatosabb, mint ha fiainkat Németországba adjuk német szóra. Nem is olyan régen divatban volt a gyerekcsere, a modern élet azonban megköveteli, hogy a nyelvtanulás modern alapokon, a szellem nevelő hatásával történjék. És úgy gondolom, hogy magyar fiut keresve sem lehetne szebb és jobb, alkalmasabb és célravezetőbb helyre küldeni német szóra, mint a Heidelberg Colleg-ba, az ősi diákvárosba, a hol a kanyargó Neckar partján nemcsak a falaknak van patinája, hanem a hatalmas, erős, világot lebiró német szellemnek is.

Egy nagyon kedves, szép emlékem maradt — a többi között — a Heidelbergben 1914. nyarán töltött időből.

A heidelbergi diákság minden tavaszfordulón (június 20-án) érdekes szertartások között, hálás kegyelettel üli meg Bismarck emlékezetét.

Egy fő-utcai Weinstube magasföldszinti ablakában helyezkedtem el s vártam a fáklyás fölvonulásra, a mellyel a Bismarck-ünnep kezdődött. Sötét alkonyatkor, kilenc óra tájban indult el a menet a Ludwigsplatz-ról, a hol a diákok az egyetem mellett gyülekeztek. A hosszú, keskeny Fő-utca házait, tompitva a fáklyák kormos füstjétől, vörösre festette a lángok lobogó fénye. A rezesbandák csattogó lármaját megsokszorozta a keskeny házsorok ekhója. Diszformaruhában (megfelelő egyesületi színekben készült zsinóros kabát, fehér nadrág, magas lakkcsizma, hosszú keztyű, gummiszorítóval fejre erősített kis diáksapka) lóháton vezette a menetet a diákválasztmány (Studenten-Konvent) elnöke. Jobbjában az egyetem hatalmas zászlóját lobogtatta. Mögötte, lóháton, hasonló formaruhában, négy diák kivont karddal léptetett. Utánuk a diákok beláthatatlan sora. A Fő-utcából az új Neckar-hidra kanyarodott a menet s a tulsó hegyoldal erdősora mögött tűnt el rövid darabon. Ekkor már a Schlossról, a híres heidelbergi várom tetejéről élveztem a gyönyörű látnivalót. Mint vonagló tüzkigyó mozgott előre a hosszú menet, a

melyben a hegyomromról sok ezer ember gyönyörködött. Tíz óra tájban értek föl a fáklyások a magas dombon épült torony-szerű Bismarck-emlékhez.

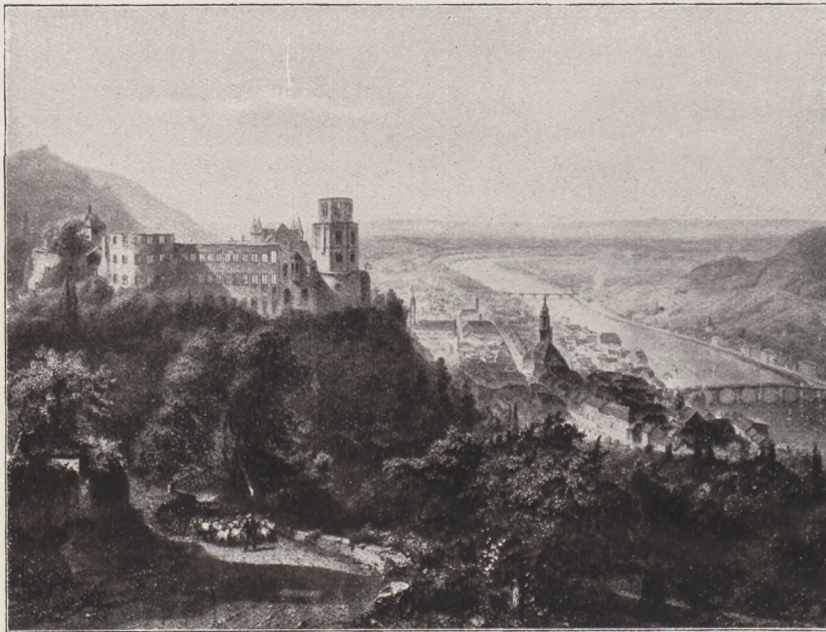
A mi ezután következett, örökre felejthetetlen marad előttem. A mint a kétezernyi fáklyás-sereg elhelyezkedett az emlék körül, óriás lángoszlop csapott föl a kőtömeg csúcsán s kétezzer diáktorokból tört elő a

Deutschland, Deutschland über Alles... A Gotterhalte dallamát sohasem hallottam ilyen csodaszépnek, sohasem éreztem ilyen mámorosan lelkesítőnek. A nagy, a hatalmas, az egységes fiatal Németország diadaléneke volt ez, a mellyel gőgösen harsogta bele Európába mindennel megküzdő, semmitől se féltő nagy erejét.

A félelmesen szép énekorkánt a hegytetőkről dörgött s a visszhang által sokszorozódott harminc ágyulóvés zugta tul. Majd ünnepi csend következett és a diákelnök messzehangzó beszédbe fogott:

— *Ismét itt vagyunk, a Te szellemed által körül lengt sziklák között s boldog büszkeséggel, hálas szívvel lobogtatjuk fáklyáinkat az Időkvégtelen-*

jével örökkön dacoló emléked előtt... Zugnak körülöttünk az országok, irigykedve szorul össze még közvetlen közlünkben is nem egy ököl, de fejét magasan hordva, kardjára csap a Te ifjuságod s lábaink dobbanása alatt megremeg a föld! Ne aggódjál Bismarck, ereinkben még a Te véred lüktet s a míg a Te szellemed vakító fénysugara vezet bennünket, Németország nagy, hatalmas, egységes marad!

A heidelbergi várkastély.

talmas téren. A diákelnök előrelovagolt néhány lépést s érces hangon belekiáltott a vörös éjszakába:

— *Silentium! Zum Schlusse singet Gaudeamus!..*

Szinte fojtott a pillanat izgalma. Két-két lovasdiák s a többi mind, kardját magasra emelve összeütötte a villogó pengét s csillogó szemmel kezdte rá a halhatatlan diáknótát:

— *Post iucundam iuventutem...* harsogott a bölcs

mementó az éjben. Kimelegedve, kormosan, lelkesen fujta a sok ezer diák s mögötte vagy huszezernyi nép. Csipős füst csapott a szemembe s kipirult arcomon végigpergett egy ostoba könycscepp...

Ésma, amikor nemcsak II. Vilmos birodalma, hanem a monarchia minden polgára hódolattal

köszönti a vaskancellár halhatatlan emlékét, a nagy világfelfordulásban is feléd fordul tekintetem öreg Heidelberg. Ifju diákjaid, a Hindenburg katonái, csodás, soha el nem muló bizonyosságot tettek róla, hogy méltók nagy Bismarckjuk örökére.

Hobay István

Heidelberg.

KONSTANTIN KAPITÁNY.

Történet egy galíciai kisvárosból.

Írta LAKATOS LÁSZLÓ.

II.

Fáradt hajnalon.

Marianka, a kis ruthén cselédleány, Dimitrijnak adta át, az meg nagy tálon sok fehér, virágos porcelán tányéron szolgálta fel Konstantinnak a tyuklevest, fehér peccenyét, édes tésztát, a mit Julia átküldött a hódítónak. Egy kis palackban vörös magyar bor került a kapitányhoz, az ajándék borok közül való, mikkellácint tisztelendő, a kedves és finom magyar pap — a Jagello-téren lakott és rendkívül szép, fiatal modoráért abbé urnak szólították általában — szokott kedveskedni az orvosnak még a régi, jó időben. Kávét is hoztak a ház másik végéből a kapitánynak, egy kis ezüsttálcán pedig a Karenina Anna egy francia fordítását. Ez éjszakára szólt és talán figyelem szeretett volna lenni.

A könyvet ösmerte Konstantin, de mert nem volt fáradt, azért még nem feküdt le. Hosszu léptekkel — nappalt, éjszakát, világot, életet mérő léptekkel — felalá járt a szobában. Fertály óra mulva már úgy tudta a butorokat, mintha tiz év óta itt lakott volna (— vagy tizenegy? ennyi idő óta volt asszony Julia —) és a mikor vacsora után első cigarettéjének kihült füstje megállt a padmalyon (egyszerűen, minden felesleges arabeszkek nélkül nyult el a füst odafent) a kapitány úgy érezte, hogy ezt a szobát már ő lakta, ő is. Vajjon ők... ő...? igen, békeidőben kit szolgál ez a szoba, a hölgyet, az orvost, vendégbetegeket tán? és a falon néhány lyukacsba vert árva szög... Bizonyára ez volt a nappalijuk és a családi arcképeket akasztották le az idegen harcos előtt. Konstantinovic Konstantin fájót, mélyet csuklott. Megalázottnak érezte magát, hirtelen »Árva komondor vagyok«, gondolta talán kicsit igazságtalanul, mert hiszen lám meleg hust kapott estére, kávét, bort, fehér kenyeret és egy olvasni való szép könyvet is.

Éjfél lett már és a kapucinus templom harangja olyan bánatosan szólt az idegenektől lenyüggözött éjszakába, mint egy panaszos ige. Konstantin még mindig talpon volt. A szomszéd szobában ágy várta, ünnepi nyoszolya, méltó egy lengyel királynak is testére, ál-mára, ám a kapitány még mindig a szobát mérte. Szemmel, lábbal mérte a kicsiny tért, tizenkét cigaret-tát is elszivott és közben eszébe jutott, hogy abban a bőrkötésű könyvben, a mit az orvosné küldött be neki, egy nagyon szép asszony, mindenét áldozza egy kozák tisztnek. Lám Wronszky pedig háboruban sem volt... Vajjon zongorázik-e az orvosné... Dr. Levinszkyne, milyen furcsa... Pano Doktora, — mondják neki a beteg parasztok... Chopint játsza bizonyára... minden lengyel hölgy azt játsza... hogy száz év óta meg nem unják egyetlen muzsikus sóhaja előtt fejet hajtani... sok, sok ezer szép fő hajlik meg és a halott muzsikus az égből a sok fehér nyakat nézi... aranyos-szőke, kávébarna pihék rajta... halott férfi ajka is belágyulhat... némelyik nyakhajlás, mint a gyermeké, a ki édesanyja keblére vágyik... bizonyos, hogy a nő akkor a legszebb, a mikor ok nélkül sir... édes arcát elrejt... Az orvosné... nem, hiszen az is lehet, hogy nem szép, egyáltalán nem szép... ilyen hosszú idő óta egy galíciai csekély városkában... ő, Konstantinovic Konstantin, százados az orenburgi kozákoknál, sosem nősülne meg, ha például mindig vi-

déken kellene a császár fegyverét forgatnia... mit is adhat egy uriember vidéken egy urihölgynek... Chopin szive Varsóban van eltemetve, csak a szive... nem csoda, ha a vidéki tiszték mind isznak... Galiciában úgy mondják, hogy a hölgyek is Kontusovszkát... és érdekes, úgy kell csak gondolni mindenre, mintha ő most utazna... egy távoli utas egy kicsiny városban, a hol a legnagyobb esemény a vendég... Isten küldötte a vendég és a régiék megmosták a lábát is... felsőbb oltalom alatt áll a vendég... ezt fogja mondani az asszonynak és, ha...

Keze a kilincsen. Halkan tette be maga után az ajtót. A tulsó végén meg nem hallhatták. Ez tulajdonképpen család, de ki tudna itt másként; már hetek óta van így...

Gyufát gyujtott a folyosón. A szél eloltotta. Még egyet, harmadikat. Ezt is eloltja a szél, a mely, úgy látszik, a házbéliekkel tart. De most már gyufa nélkül is tudja, csak ez az ajtó lehet, kilincse fényes és belülről jó füvek illata árad, a mivel a fehér ruhát ápolják. Az volt, az az ajtó. A kapitány megállt előtte... Az a másik most a Potocki-utcában... és ő küldte oda... Becstelenség, nagyon határozottan az... de hiszen kérlelni fogja a hölgyet... ő, semmi sem rajta mulik... az a másik haza is érkezhethet és akkor a kapitány lesz az, a ki az első szóra felajánlja a lovagias mérközést... »Uram, fogja neki mondani — becsüljön meg... nem, tiszteljen meg, úgy fogja mondani... azzal, hogy fegyverét összszeméri az enyém-mel...« Ő semmiesetre sem fogja fegyverét használni, de azt a másikat majd agyonlövök, ha a fegyverek szerencséje véletlenül neki kedvezne és a galíciai orvos kettős viaskodásban megölt volna egy-egy császári, orosz tisztet... a hölgy akkor özvegyen marad, senkije nem lesz... És ő, Konstantinovic Konstantin nem érte meg a háboru végét és még sem katona fegyverétől esett el...

Össze-vissza (talán már csak a forró torkával gondolkozott) jött most minden. És odabent az ajtó másik felén — végtelen távolságban egy tulsó part — Julia állt valóban.

Ennyit nem mondott neki az ura, de le nem vetette a ruháját és kezében jó töltésű pisztoly, hideg, erényes szerszám. Maga tanult meg vele banni. A mikor a folyosón lépteket hallott, már tudta: az idegen kapitány. A ravaszt akkor huzta fel és azóta meg nem mozdult. Arra sem gondolt, hogy azután börtönbe vetik érte, arra sem, hogy átmehetett volna éjszakára a Krakovszka-utcába, özvegy édesapja házába. Semmire sem gondolt és nem is félt. Az ura? Sok téli éjszakán a békés időben is jött érte parasztszekér. Közömbös jószággal jertzsebinkás üveget és papirban hideg hust, elegendő kenyeret hozzá és két szivart tett ilyenkor Julia az orvos zsebébe. Más éjszakákon is a házon kívül dolgozott Levinszki és Julia most csak magáért állt itt, csak maga-magáért. Minden érzélgősség nélkül.

Az ajtó kigyulhatott volna a kapitány forró lehelletétől, ő is csak állt odakivül, nem sokkal nyugtalanabbul, mint a határozott és mozdulatlan hölgy bévül. Keze olykor a kilincsen... máskor tenyérrel a setét ajtóra tapadva... szép, hosszú, urias, ideges ujjai voltak a kapitánynak, mindegyik ujj külön mestere a gyeplőnek... Még nem mert ajtót nyitni, ám vissza sem lehetett. Nyugodtan megállt ő is, gyakran szinte szédült a hosszú állástól és volt ugyis; nem tudta miért van itt?

— Sosem fogok benyitni hozzá — eszmélt rá az első óra végén, a mit így töltöttek (sosem látták egymást és közöttük várkapunál okvetlenül gyengébb ajtó, de azért mégis egy ajtó, világokat is elválasztó ajtó.)

— És ha kijönne, ha most ő magától kijönne... Elvégre lehet, hogy nem is tudja, hogy itt állok... Honnan is tudná... Asszonyom, a nevem... és csak azért voltam itt, mint egy egyszerű őr úgy álltam itt... háboruban vagyunk, Madame és noha egyáltalán nem igaz az, a mit Önök rólunk hisznek... gyakran mélyen bánt a rossz vélemény, a mivel hölgyek a háborus katona iránt vannak... minden egyes kozákomért azért még sem felelhetek, ugy-e... csak Ön iránt volt és tiszteletből... és bocsánatot kérek ezért, Madame. Így fogja kezdeni és az asszony meg lesz hatva és megkínálja egy csésze teával, a mit éjszakai órában maga főz a kis teaüstön.

— De hátha alszik... és nem tud semmit arról, hogy én most itt... Holnap tovább fogok menni és ő sosem tudja meg, hogy... az ember legtöbbször önmagáért hős, mindig csak önmagáért az... Higyje meg uram, Lermontov Konstantinovic Konstantin, ez így van. A hadi iskolán úgy tanították ugyan, hogy a császárért, a hazáért, de alapjában csak magunkért teszünk... És ezek az igazi dolgok...

Lábát égette a hosszú csizma és nyaka körül a ruhagallér forró lett. Szája álmos ásitásban kinyílt és a kapitány kezét hirtelen udvariasságban ajkára tapasztotta. Egy ösmeretlen hölgy előtt, a ki nem is látja őt. Hisz közöttük egy ajtó és az orvosné... ő, egészen bizonyosan alszik... Konstantin maga is meghatódott ezen. Restelkedő büszkeséggel elpirult maga fölött.

— És mégis miért vagyok itt?... Miért is jöttem tulajdonképpen ide... Talán kulcsra sincs bezárva... Félkézzel benyomhatnám az ajtót...

Némely helyeken még forró volt, ám keze az alvatlanságtól didergett. Hosszu szél szaladt végig a folyosón. Szája az álmatlanságtól rossz ízű...

— Hányadik éjszaka már?... És talán nem is olyan szép...

A kapitány az álmoságtól testben tisztátalannak érezte magát. Ujra ásitott, ám most már nem fődte el kezével a száját... Még itt állt, a hol az előbb, de ez most már nem az előbbi. Álmos lett és szinte becsületes. Miért is áll itt?

Halkabban, mint a hogyan jött, visszament a szobájába és magára zárta az ajtót. De ez már egészen gépies volt. Idegen földön háboruban mindig így tesznek a tiszték. Már ágyban volt, a mikor eszébe jutott:

— Talán ez a szoba is az övé... Mindenesetre az övé is... Házastársak vagyona közös hiszen.

A párnát igazította meg a feje alatt. *E. J.*, ez volt a párna csücskébe varrva. Kereste a két betűt és meg is találta. Julia leánykori nevének kezdőbetűi voltak.

— Senki sem fogja megtudni — ezt gondolta

Vadászat az olasz repülőkre.

Bernátovits Pál táb. lelkész felv.

még és elaludt. Keble a mély álomban egyenletesen hullámzott, szinte közömbösen, arcának vonásai puha pihenésbe estek és nyakán oldalt csuszott a Kazáni Csodatevő Szűz képe, egy siró édesanya ajándéka.

Julia még várt egy kis ideig, azután a tulsó zár halk zörgését ő is hallotta — tisztára mosta, fehérbe öltöztette magát kevés megmaradt óráira az éjszakának. A pisztolyt és ravaszát gondosan visszaigazította, védett helyre csukta. Sem jobbnak, sem nagyobbak nem érezte magát a nyoszolyájában, mint volt az első éjszakákon és becsületes gondolatnélküliségben aludt el. Mélyen akart aludni kevés idő alatt sokat, hiszen korán kell ébredni és a reggel nem vár. (Folyt. köv.)

* * *

MEGJELENT:

az

AUGUSZTA NAPTÁR

a »Nemzet Háza« rokkantak otthona javára.

Ára 1 korona.

RADÓ VADÁSZFEGYVER

garantált jó löképesseggel
páros ejektoros garnitúrák

az összes létező gyártmányok különlegességei

prizmás vadász- és tábori távcsövek.

Fényképező gépek teljes felszereléssel.

Radó A. és Tsa Budapest, Egyetem-tér 5.

fegyverüzletében

Telefon 105-82.

KÖNYVSZEMLE.

Szabadabb és szebb szavak anyagának mondja a szerény előszó azt a vaskos kötetet, mely *Molnár Ferenc* nevével legszebb ajándéka lett a karácsonyi könyvpiacnak. Ám, ha a »szabadabb« jelzőt megértő szívvel el is fogadjuk igaznak, a »szebb« ellen óvást emelünk a magunk igazának érzetében. Mert azok az írások, a melyeket *Egy haditudósító emlékei* című könyvében nyújt az illusztris szerző, elérték a szépnék ama fokát, a melynél szebbet még — Molnár Ferenc sem adhat. Éppen ez az abszolút szépség, az írásművészetnek ez a tökéletessége a legfőbb ereje ennek a munkának, a miben igaz öröme telhetik mindenkinek, a ki mint véres esztendőök lelki ereklyéjét könyvespolcára teszi. A magyar katona dicsőségét, a magyar lélek, a magyar szív egyedülálló fenségét szebben, megragadóbb erővel és (huzzuk alá) *igazabban* nem lehetne megrajzolni. A kötet minden egyes darabja remeke Molnár Ferencnek s akad köztük akárhány, mely riportnak indult és a végén költemény lett belőle. A mi írói virtus és virtuozitás elképzelhető, megtaláljuk ebben a könyvben és nem volt még haditudósítónak diadala akkora, mint Molnár Ferencnek ezzel a munkájával. Az izlésesen kiállított kötet a Franklin-Társulat kiadása.

*

Wlassics Tibor, a mélyen érző poétalélek is megszólalt *Világok tusáján* és szívének zengő hárfáján a nagy idők dalait játsza egyszerűen, igazán, imádságos áhitattal. Himnuszok, diadalénekek váltakoznak a könyvben édes-bús elégiákkal, a ma kesergése mellett harmónikusán fér meg egy szelidebb, szebb jövő álomvárása és a mi becsülni való értéket ad ezeknek a verseknek: mindegyikben megtaláljuk a költő szeretetreméltó egyéniségének megnyilatkozását. Az eredeti költemények mellett néhány igen jó fordításban is örömmünk telik: német lírikusok verseiből kapunk egy tetszetős bokkrétára valót. *Wlassics Tibor* kötetét a Pátria irodalmi vállalat adta ki; az ára egy korona.

*

Szabó István háborus könyvében, mely *Kárpáti hó* címmel jelent meg a karácsonyi könyvpiacra, a tavalyi téli hadjárat magyar hőseinek óhajt emléket állítani, a kiknek sorában ő is kivette részét a dicső harcból, a Kárpátok védelméből. *Szabó* írásai nem ismeretlenek olvasóink előtt: élesen látó szem, meleg közvetlenség és valami kedves fiatalosság jellemzik minden munkáját. A kötet egyik-másik darabja *A Társaság*-ban látott először nyomdafestéket és ezek bizonyosan a legjobb ajánlói a könyvnek. *A Kárpáti hó* a Grill-féle könyvkereskedés bizományában jelent meg; az ára két korona ötven fillér.

*

Endrődi Béla, a kinek atyai öröksége a költészet és a ki mint rajzoló tehetség is a javából való, kedves, mulatságos *Háborus ábécét* készített a *nagyok* számára. Alfabetikus sorrendben pompás, humoros versikék és kitűnő karrikaturák sorakoznak gyönyörködtető

egymásutánban a piros füzetben, a melynek bizonyára örvendeni fognak a nagyok, a kik az élet iskolájának sok szürke, nehéz tudománya mellett szívesen forgatnak ilyen ábécét. A füzet ára két korona, mindennél kapható.

*

A Mikszáth-almanach. 1916-os kötete ismét gazdag tárháza a magyar irodalom előkelőségének, de az idén a hazai hősök mellett néhány pompás külföldi termékkel is találkozunk benne, a melyek gondos, jó fordításban kedves meglepetésül szolgálhatnak az almanach olvasói számára. Ez az előkelő könyv, melynek felejthetetlen megteremtője oly kitűnő hirnevet szerzett, évről-évre értékes nyeresége a könyvpiacnak. A csinos piros kötésű almanach, mely ezuttal is Singer és Wolfner kiadásában jelent meg; két korona ötven fillérért kapható.

*

Háborus versek könyve. Magyar költők 1914/15-ben. Ezzel a címmel jelent meg *Szabolcska Mihály* szerkesztésében az elmúlt másfél esztendő magyar költészetének háborus terméke. A gyűjtemény magában foglalja a háborus költészet színét-javát, gondos kézzel megválogatott száznál jóval több legszebb darabjait s a könyvben szereplő nevek reprezentatív képviselői a magyar költészetnek. Az aggastyán *Lévay József*-ről kezdve a legújabb költőnemzedékig, mindenki helyet talál a könyvben, a kit tehetsége és költői hivatottsága a szereplő magyar költők közé emel. A könyvet, mely az irodalomtörténet számára maradandó becsű dokumentumot jelent, *Szabolcska Mihály* előszava vezeti be. Singer és Wolfner kiadásában jelent meg; ára három korona.

*

Ismét tíz kötet jelent meg az *Élet Könyvei* című irodalmi vállalatból. *Rákosi Jenő* *A magyarságért* című kötetében irodalmi és művészeti cikkeiből válogatott gyűjteményt, harminc esztendő publicisztikai munkásságának termékeiből csupa oly dolgokat, melyeket régi hírlapkötetek sárguló lapjairól kivenni és a közönség számára hozzáférhetővé tenni érdemes feladat volt. *Lampérth Géza*, a kedves szavu poéta, *Az én rózsáim* című kötetében ezuttal újabb prózai dolgozatainak legjavát gyűjtötte egybe. A kisvárosi életet figyelő szindús történetei mellett gyöngyszeme a kötetnek egy bájosan megcsinált mesedráma, mely elsőrangú irodalmi alkotás. *Endrődi Sándor* egy költeményét adja ezzel a tulságosan pesszimista címmel: *A pálya végén*, verseiben azonban oly élet lüktet, mintha a pálya elején állana. *Cholnoky Jenő* a földrajzi tudományt szólatatja meg, *Földrajzi képei* a modern geográfia igen érdekes kérdéseiről tájékoztatják a közönséget. A szépirodalmat még *Tarczai György*, *Domonkos István*, *Sebők Zsigmond* és *Kárpáti Aurél* képviselik. *Tarczai* a történeti novella mestere, *Magyar legendái* régmúlt idők érdekes képeit elevenítik fel; *Kárpáti Budai Képeskönyve*, melyhez *Muhits Sándor* rajzolt stilszerű illusztrációkat, a régi Buda társadalmának életét festi, kissé lírai hangon, de mindvégig művészi formában. *Domonkos István* a dunántuli nép kitűnő megfigyelője, *Atyámfiai* c. kötetében csupa élettől duzzadó alakot állít elénk. *Sebők Zsigmond* *Színfoltok* című kötetében genréképeket és apró történeteket nyújt, az ő sajátosan gondos művészetével. *Márki Sándor*, a kiváló történettudós a *Magyar Középkorból* közöl értékes tanulmányokat. *Trikál József* egyetemi tanár *Egység felé* című kötete keresztény szempontból tájékoztatja a közönséget a filozófia modern áramlatairól.

*

Emőd Tamás *Dicséret, dicsőség* című versköteté egyik legszebb emléke marad a magyar háborus költészetnek. Nemcsak azért, mert ezeket a verseket a legnagyobb magyar színművészek szavalták az ország

Alapítva 1862.

CUENDET CONSTANT

svájci órás

Budapest, IV., Kigyó-tér 5. szám.

Az órás szakmát felölelő összes zseb-, nipp-, fali- stb. órák raktára. :: :: ::

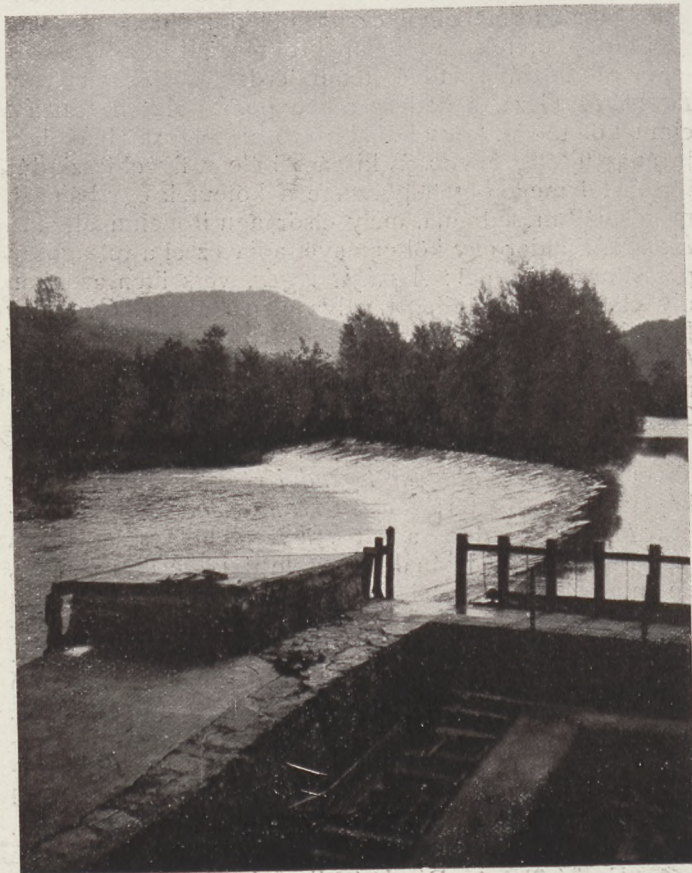
KARCSATTÓRÁK. JAVÍTÁSOK. KATONAÓRÁK.

különböző szinpadjairól, hanem azért, mert valamenyiben egy Istenáldotta költői tehetség igaz ereje lüktet és mert valamennyit a tiszta poézis keresetlen bája teszi a háborus versek átlagán messze felülemelkedően széppé. Mai számunkban mutatóul közöljük a versek egyik legszebbikét. A *Balogh* István jól sikerült illusztrációival diszitett kötet Singer és Wolfner kiadása; ára füzve három, kötve öt korona.

*
Turi Béla, a kiváló publicista, összegyűjtötte a háboru folyamán írott különböző cikkeit, a melyek *A háboru belülről nézve* címmel izléses kiállítású kötetben a karácsonyi könyvpiacon láttak napvilágot. Az újságíró mindenre kiterjedő figyelme, eleven, színes írásművészete érdekes mozaikot állított össze e könyvben, a mely a napi sajtó megvilágításában maradandó értékű, jellemző képét adja a háborunak. Az író a háboru gazdag témaanyagából olyan kérdéseket ragadott ki, a melyek felette alkalmasak a távol folyó nagy küzdelmeket, világtörténelmi eseményeket itthonról, belülről, a polgári társadalom nézőpontjaiból megvilágítani. A kötetet az »Élet« irodalmi vállalat adta ki. Ára három korona ötven fillér.

*
Az asszonyt érdeklő könyvek között is különös figyelmet érdemel meg az a sok alaposra és tudásra valló tanulmány, a mit *A női divat művészete* címmel ifjabb Gonda Béla írt. Nem pedagógikus cikkek sorozata ez a munka, hanem művészi értékkel megírt finom tárcák gyűjteménye, melynek minden egyes darabja rávall a modern esztétára, a ki tárgyában nemcsak keresi a szépet, hanem meg is találja. Gonda Béla könyve három koronáért kapható és megrendelhető lapunk kiadóhivatalában is.

A délnyugati harctérről: A Wippach folyó Görz közelében, a hol a legnagyobb harcok folytak.

Bernátovits Pál táb. lelkész felv.

OLVASÓINKHOZ.

Isten nevében harmadik évfolyamát kezdjük *A Társaság*-nak. Hogy milyen munkát végeztünk az elmúlt nehéz esztendőben, arról nem mi, hanem nagyrabecsült olvasóközönségünk mondhat csak kritikát. Hogy ez a kritika elismerő, előfizetőink és barátaink napról-napra növekedő tábora igazolja. A jövő programunk? Becsületes, törekvő munka továbbra is abban az irányban, a melyben elindultunk, gyengéink fölismerése, erőnk megkésztetése. *A Társaság* a magyar uri társadalom lapja és ez a hivatása gyönyörű feladatokat ró miránk, a kik csináljuk és ezek a feladatok kitartást, ambíciót, lelkesedést öntenek belénk célunk elérésére. A magyar uri társadalom tükre akar lenni *A Társaság*, igaz barátja és szövivője minden aktuális és egészséges társadalmi eszmének s e mellett szórakoztatni akarja olvasóit a magyar szépirodalom legjavával. Tiszta, önzetlen kritikával kíséri *A Társaság* az irodalmat, a művészetet és a magyar élet minden megnyilvánulását, mely nyilvános kritika tárgya lehet. Képei kivétel nélkül művészi fotografiák és rajzok, melyek gazdag változatosságban kísérik a lap tartalmát.

Kérjük előfizetőinket, olvasóinkat és lapunk minden barátját, hogy *A Társaság*-ot pártolni és ismerőseik körében ajánlani sziveskedjenek. Fiatalok vagyunk még és szükségünk van a támogatásra.

A Társaság előfizetési ára marad a régi: egész évre 18 K, félévre 10 K, negyedévre 5 K.

Budapest, 1916 január hó.

A szerkesztőség.

Harctéren elesett hősök

exhumálását és hazaszállítását a szükséges okmányok és engedélyek megszerzését eszközözi a „KEGYELET” hat. eng. vállalat.

Telefon 53-32. BUDAPEST Telefon 53-32.
VI. kerület, Andrásy-ut 13. I. emelet.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

— Kéziratot nem ad vissza a szerkesztőség. —

Kérjük azokat az olvasóinkat, a kiknek előfizetése az év végével lejárt, hogy a megújítás iránt mielőbb intézkedni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás álljon be.

A csapat indul. Nem közölhető. — Hercegnő. Abszolút dilettáns munka, minden irodalmi érték nélkül. — Töprengés. Jönni fog. — A holtak küzdenek. Ez sem vált be. — Mira. Nincs rosszul megírva, de tulságosan naiv és szentimentális. — Dal. Nem vált be. A másik jó.

Felelős szerkesztő: DOBAY ISTVÁN dr.

Főmunkatárs: NÁDASDI BAÁN ACHILLES dr.

Laptulajdonos: DOBAY ISTVÁN és SZÉNÁSY SÁNDOR DR.

BRACHFELD F.

Ő cs. és apost. kir. felsége kamarai szállítója
Csász. és kir. udvari szállító

Tábori fehéreneműek és esőkabátok.

Féregóvó selyemíngék és alsóruházat.

Tricot alsóruházat és gyapjuharisnyák.

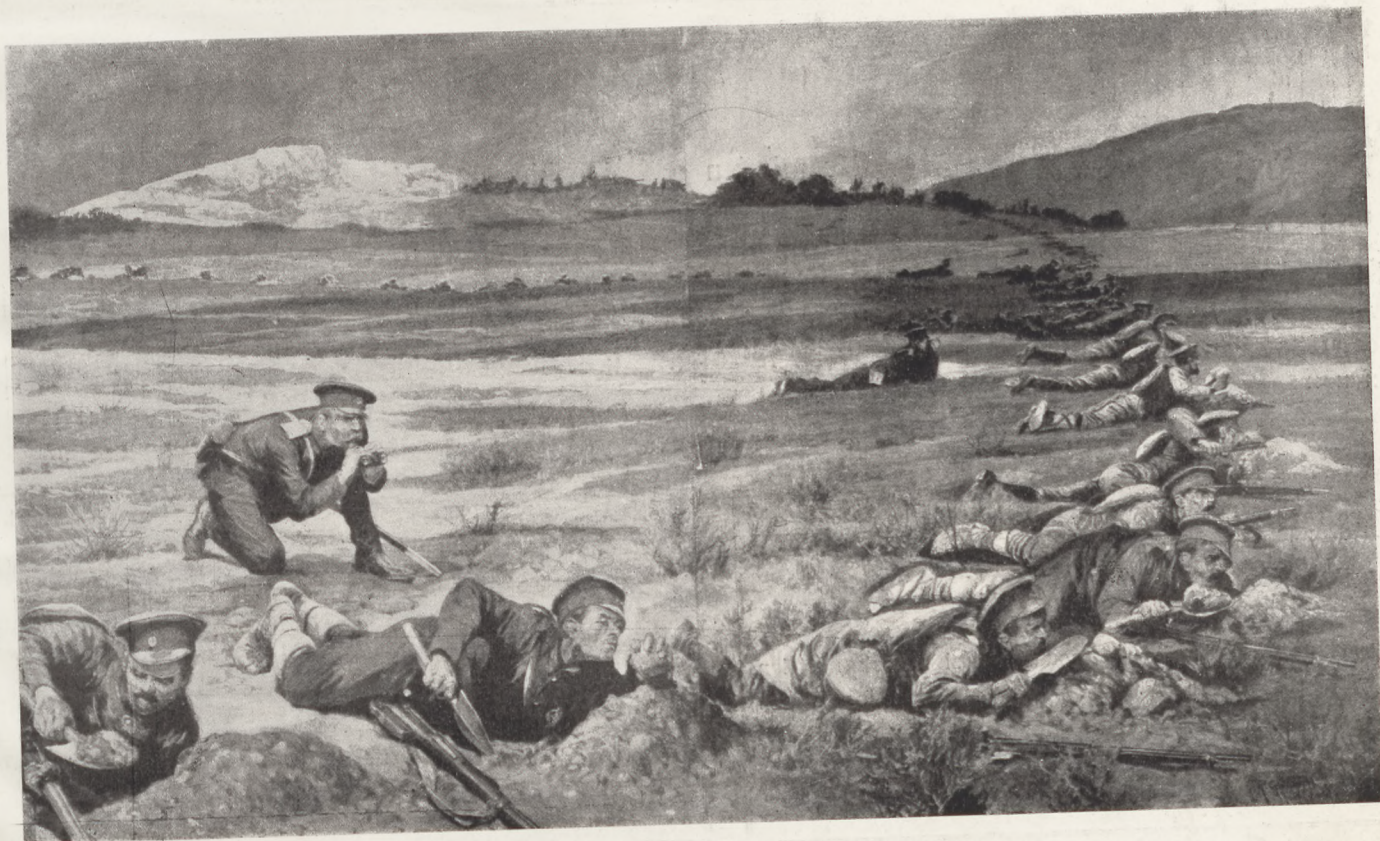
Uri téli ruházat, téli kabátok, bundák mérték után.

Budapest, Dorottya-u. 1. Gizella-tér sarok.

Német istentisztelet egy tábori kórháznak berendezett templomban, a nyugati harctéren.

S. B. felv.

A déli harctérről: Bolgárok tüzvonalban.

L. N. rajza.

A Ritz az előkelő társaság szállója.

Urmánczy Nándorné Szakácskönyve

Az uri világ izlése.

A könyv ára kötve 3 kor. 60 fillér.

A szerző könyvének tiszta jövedelmét a háború árvái felségítésére
:: :: :: fordítja. :: :: ::

Eltér minden eddigi sablonos rendszertől. A mai viszonyokhoz alkalmazkodik. Közel 500 eredeti, praktikus étel recept. Jét maga próbálta ki és a ki utána csinálja, biztosra mehet.
Főszempontjai: Takarékoság, izletesség, egészség.

Kiállításra igazán művészi. Címődelét **Glatter Gyula** festőművész rajzolta. :: Megrendelhető: **A Társaság** kiadóhivatalánál Budapest, Ritz-szálló. :: ::

Most jelent meg! Szabó István háborus könyve

A KÁRPÁTI HÓ.

Egy katona feljegyzéseiben a csodásan hősi harcok névtelen magyarjainak emléke. A kötetet *Haranghy Jenő* iparművész címképe díszíti.

2.50 fillérért megrendelhető „A Társaság” kiadóhivatalában.

Asszonyokat érdeklő könyv!

Ára
3
korona.

A NŐI DIVAT MŰVÉSZETE
IRTA IFJ. GONDA BÉLA

Megrendelhető A Társaság kiadóhivatalában.